

Nr 509

av fru Mogård m. fl.

om utställningsersättning till konstnärer och konsthantverkare.

Moderata samlingspartiet har sedan länge, till en början ensamt, hävdat att principen om stöd till olika kulturskapargrupper måste träda i bakgrunden till förmån för en mera tidsenlig syn på kulturskaparnas roll i samhället. Detta bör ta sig uttryck i att kulturskaparna tillförsäkras rätt till ersättning för färdiga produkter och utförda prestationer. Kravet har sedan lång tid tillbaka framförts också av kulturskaparnas egna organisationer och vann vid 1972 års riksdag allmän anslutning, då kulturutskottet med anledning av en moderat motion uttalade att "det allmännas insatser för kulturarbetarna i första hand bör ha formen av ersättning för utfört arbete".

Konkret har dock föga hänt. Visserligen har bibliotekszersättningen till författare och översättare så småningom höjts liksom även anslaget till förvärv av konst för statens byggnader m. m. Det senare föreslås i årets budgetproposition höjt med 700 000 kr. Denna höjning, ehuru välkommen, medför dock ingalunda att principbeslutet om att en procent av statens byggkostnader skall avsättas för konstnärlig utsmyckning genomförs i praktiken. Såväl styrelsen för Sveriges författarfond som Sveriges författarförbund yrkar på ytterligare höjningar av ersättningsbeloppen för bibliotekslån, något som föredraganden i prop. 1975:1 dock anser omotiverat. Statsrådet hänvisar därvid till den pågående översynen av systemet för ersättningar till olika konstnärsggrupper.

Kulturrådet, som vidtar nämnda översyn, förutsattes vid sitt inrättande år 1968 inom en treårsperiod framlägga förslag angående kulturskaparnas ekonomiska villkor. Arbetet ansågs böra ha hög prioritet mot bakgrund av den prekära ekonomiska situation, i vilken flertalet kulturskapare befinner sig, men har senare uppenbarligen bedömts vara mindre angeläget. Regeringen har, såvitt bekant, inte vidtagit några åtgärder för att påskynda utredningsarbetet beträffande denna fråga. Betänkandet har under flera år aviserats och torde enligt senaste uppgift vara att vänta tidigt våren 1975.

Angelägna åtgärder för att förbättra kulturskaparnas situation och för att realisera ersättningsprincipen har år efter år skjutits på framtiden med hänvisning till den pågående översynen. Också i årets budgetproposition företas endast mindre uppjusteringar av anslagen i avvaktan på kulturrådets förslag, som förutses komma att behandlas i proposition först inför budgetåret 1976/77.

Vi finner denna upprepade försening av lösningar på en liten men betydelsefull yrkesgrupps ekonomiska problem upprörande, och vi ifrågasätter

starkt regeringens goda vilja i detta hänseende.

I juli 1974 framlades betänkandet Utställningar (SOU 1974:43) av 1965 års musei- och utställningssakkunniga. Här föreslås att ersättning skall utgå till konstnärer och konsthantverkare i samband med utställningar. Regeringen avser att behandla detta förslag i samband med övriga frågor angående ersättning till kulturskapare. Enligt vår mening hade förslaget om utställningsersättning väl kunnat resultera i ett regeringsförslag i årets budgetproposition. Om principen om ersättning för utfört arbete skall gälla för kulturskapare (liksom för andra yrkeskategorier), såsom kulturutskottets av riksdagen godkända uttalande gör gällande, kan endast det i betänkandet framförda huvudalternativet godtas, nämligen att utställningsersättning skall utgå till varje konstnär och konsthantverkare som under vissa villkor i den offentliga utställningens form ställer sina arbeten till allmänhetens förfogande. Liksom beträffande författarstödet bör det ekonomiska ansvaret här för åvila staten. Den av utredningen bedrivna försöksverksamheten med utställningsersättning för utställningar i Riksutställningars regi torde ha givit tillräckliga erfarenheter för att uppställa erforderliga regler.

Vi finner ingen anledning att ytterligare förhålla denna fråga. I ett system med ersättning till kulturskaparna för utfört arbete torde utställningsersättning ha sin givna plats. Vi föreslår därför att utställningsersättning till konstnärer och konsthantverkare införes fr. o. m. 1.1.1976 och att för ändamålet anslås ett förslagsanslag av 2 800 000 kr.

Med stöd av det anförda hemställes

1. att riksdagen beslutar att fr. o. m. 1976-01-01 införa utställningsersättning till konstnärer och konsthantverkare i samband med utställningar, i huvudsaklig överensstämmelse med det huvudalternativ som förordas i betänkandet Utställningar (SOU 1974:43),
2. att riksdagen till Utställningsersättning anvisar ett förslagsanslag av 2 800 000 kr. för budgetåret 1975/76.

Stockholm den 22 januari 1975

BRITT MOGÅRD (m)

OVE NORDSTRANDH (m)

ULLA JACOBSSON (m)

HANS NYHAGE (m)

PER-OLOF STRINDBERG (m)

TORE NILSSON (m)

i Agnäs

INGRID DIESEN (m)

PER-ERIK C. NISSER (m)

LARS SCHÖTT (m)

INGRID SUNDBERG (m)